

GERRITS, Lodewijk (eigenlijk Joannes Baptista Ludovicus), schrijver, drukker en politicus (Antwerpen 13 augustus 1827 - Antwerpen 17 augustus 1873).

Hoewel van zeer eenvoudige afkomst (in zijn geboortekte wordt zijn vader arbeider genoemd), kon Gerrits toch aan het Koninklijk Atheneum van zijn geboortestad studeren, maar moest in 1842, wegens het overlijden van zijn vader, als waterklerk aan de slag gaan. Later zette hij met zijn schoonbroer een drukkerij op, waar o.m. een tijdlang het blad Lloyd Anversois werd gedrukt. Gerrits bleef ongehuwd.

Al vroeg had hij zich aan de letterkunde gewijd, o.m. met *De Zoon des Volks* (1847), waaruit reeds zijn Vlaamsgezindheid en zijn sociale voorkeur voor de kleine man bleek. Zo poogde hij ook, in samenwerking met August Snieders, een nieuw blad te lanceren, *De Vriend des Volks* (1848), waarin hij aan dezelfde bezorgdheid uiting gaf.

Deze poging strandde echter. In 1850 wilde hij komen tot de stichting van een politieke beweging ter verheffing van het volk, daarin gesteund door gelijkgezinden als August Snieders en Jan van Ryswyck (*Oproep aan het Vlaamse Volk* van 18 mei 1850, in juli van hetzelfde jaar gepubliceerd onder de titel *Aen het Vlaamsche Volk*, op last der Rederijkkamer De Olyftak). Nog in 1853 poogde Gerrits deze plannen voor een politieke beweging, waarin filosofische overtuiging voor Vlaamse verzuchtingen zou moeten wijken, tevergeefs door te zetten. Velen, zoals August Snieders, sloten zich daarna aan bij een van de bestaande liberale of katholieke partijen, maar een kern van overtuigden bleef een eigen Vlaamse politieke beweging nastreven (waaronder Gerrits). Dit bleek bv. nog uit de redevoering die hij op 25 april 1859 uitsprak tijdens het huldebanket ter ere van de Vlaamse Grievencommissie. Te Antwerpen bleef de gedachte aan samenwerking van de Vlaamsge-

zinden buiten partijverband voortleven. Naar aanleiding van een mislukte kandidaatstelling van Gerrits als Vlaamsgezinde op de liberale lijst in 1860 ontstond aldus te Antwerpen in 1861 de Nederduitsche Bond met evenwichtige deelname van liberaal- en katholiekgezinden (oproep van Gerrits: Waakt op! Gij die slaapt. Een ernstig woord tot alle Vlamingen, die hun land en hunne taal liefhebben [1861], waarin hij ervoor pleitte alle partijzucht opzij te zetten en t.o.v. de kandidaten slechts rekening te houden met hun Vlaamsgezindheid).

Op 28 januari 1863 werd Gerrits tot gemeenteraadslid van Antwerpen gekozen. Behalve andere Vlaamsgezinde maatregelen die de raad invoerde (tweetaligheid bij de raadsbesprekingen en bij de publikatie van gemeentelijke reglementen [23 juli 1863] – invoering van het Nederlands als officiële taal der stad op 27 augustus 1866) bewerkte Gerrits in 1864 dat kennis van het Nederlands verplicht werd gesteld voor de stedelijke ambtenaren. Op 12 juni 1866 werd Gerrits als kandidaat van de Nederduitsche Bond volksvertegenwoordiger van de Meetingspartij, voor wier strijd tegen de vestingpolitiek van de regering hij al in 1856 a.h.w. als voorloper te velde getrokken was (redevoering op 15 februari 1856 tegen de krijgsmatigheden in de 5de wijk, d.w.z. het grondgebied extramuros te Antwerpen). Ook als volksvertegenwoordiger streed hij voor de Vlaamse zaak (november 1867: wetsontwerp op het taalgebruik in rechtszaken), maar hij had ook een open oog voor andere aangelegenheden, zoals de modernisering van de Scheldekaaien te Antwerpen (1870), een werk dat enkele jaren later door staat en stad gezamenlijk zou worden aangevat. Gerrits was ongetwijfeld een van de meest begaafde voorvechters van de Vlaamse zaak, steeds mede bewogen door zijn sociale opvattingen.

LITERATUUR: H. Kennes, *Het laatste jaar van L. Gerrits* (1875); - A. Snieders, *In 't vervallen Huis* (1877); - J.G. Frederiks en F.J. van den Branden, *Gerrits L.*, in *Biographisch Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandsche Letterkunde* (1888, tweede uitgave, met uitgebreide bibliografie); - G. Schmook, *Motieven en uitzichten op het literaire leven in de XIXe eeuw*, in *Bouwstoffen voor de Geschiedenis van Antwerpen in de XIXe eeuw* (1964).

JAN VAN ROEY